

Дзвоник

№ 112

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 8 рік видання, липень, 2016 рік

Дзвоник (Clopotel)
№ 112, 2016 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redakției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі й дидактичні ігри
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Василь ВОЙТОВИЧ

Малюнок літа

Метелики
Вимахують крильми
У королівстві
Золотого літа,
І коники –
Веселі пустуни –
У жмурки граються,
Немов маленькі діти.
Ведуть потоки
Срібну пісню з гір,
Радіє соловей,
Що тепло так на світі,
Настроює
Соснову арфу бір,
Ватаг мелодію
Виводить на трембіті.
Завмерла чапля
На одній нозі,
А день
Іде до вечора
По райдузі.

Микола БАКАЙ

У рідному краї

Одна Батьківщина, і двох не буває,
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде в житті.

У рідному краї і серце співає,
Лелеки здалека нам весни несуть.
У рідному краї і небо безкрає,
Потоки, потоки, мов струни, течуть.

Тут мамина пісня лунає і нині,
Її підхопили поля і гаї.
Її вечорами по всій Україні
Співають в садах солов'ї.

І я припадаю до неї устами,
І серцем вбираю, мов спраглий води.
Без рідної мови, без пісні, без мами
Збідніє, збідніє земля назавжди.

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

Золоті бджоли

У нас новина – дідусь завів бджіл. Дві маленькі хатки стоять за нашою великою хатою у садку, і я вже зранку біжу до них.

Хатки називаються вуликами.

Продеру очі, зирк у вікно – сонячні промені так і стрибають по шибках.

Зирк по хаті – а їх повна хата. Отак вистрибом літають. Наче ті бджоли. Тільки не гудуть. То на дзеркалі зблиснуть, то у відрі з водою, то на миснику серед посуду.

Якби не бджоли – сидів би і дивився.

Біжу до бджіл.

Гульк – а на порозі півень.

– Кукуріку! – здоровкається. Треба б йому нотацію прочитати за те, що знову водив курей у шкоду. Але він довго огризатиметься. Показуватиме, начебто не розуміє. Потім з ним побалакаю. Тільки й кажу півневі:

– Ніколи мені – йду бджіл пасти.

Він сердиться і гулькотить, мовби повен рот води набрав.

– Ото треба було в шкоду не ходити, – таки кажу йому.

Він образився і подибуляв до криниці. Ліг, очі заплющив.

Треба кинути йому зерна. А то геть розсердиться.

Кидаю зерна. Він згукує курей, а тут бджоли летять.

Знову запізнився через цього півня!

Бджоли полетіли пастися аж на гречку. Якби ж вони втрапили додому!

Побіг би, пригнав би назад, але не знаю, де наші, а де чужі. Треба їх якось позначити.

Сиджу біля вуликів. Дивлюся, як танцюють золоті бджоли на сонці. Дзвенять. Раді-радісінькі, що тепло, що немає дощу і що я сиджу біля них. Ці нікуди не дінуться. Вони вулик стережуть. Як би ті не заблукали – дорога до гречки далека.

Може, собаку завести, хай пасе їх. По телевізору показували, як собаки овець пасуть. З

бджолами собаці буде легше – їх вовки не крадуть.

Скажу дідусеві про собаку. Вона й курей виганятиме зі шкоди.

Сонце гріє, трава росте, я слухаю.

Летять! Летять, наче літаки. Одна за одною. Ото, мабуть, напаслися!

Сідають. Залазять у вулик. Щось кажуть тим, які вулик стерегли. Хваляться, яка добра гречка.

Тепер ці спочивають, а ті летять.

Біжу за ними і свищу, щоб не одбилася яка в дорозі.

А назустріч дід.

– Куди це ти летиш?

– Бджоли пасти!

– Бджоли пасти? – дивується.

– Треба собаку завести, то не буде мені мороки. І курей глядітимо, і бджоли пастимо, – кажу йому, – бо скільки можна без собаки жити?

– Буде тобі собака, – обіцяє.

А бджоли вже полетіли – і не видно, й не чути їх. А мені знову потерпай, чи втраплять додому.

Ідемо з дідом до вуликів. Він щось там порастється.

– Смачний для тебе мед буде, – каже дід. – Такої гречки давно вже не родило.

Бджоли діда не бояться. Сідають на білу бороду – прямо в рот заглядають, що він скаже.

А мене ще бояться. Бо не звикли. Нічого, звикнуть.

Шкода, що в мене борода не росте.

Вони думали б, що я дід. І теж сідали б на бороду. О, знов летять!

Вже напаслися. І не заблукали. От розумні! Як собаки розумні! Дід правильно їх вибрав. Прямо над хатою – сонце. І вони вилітають начебт прямо з того сонця. Летять до вуликів. До у нас. Гудуть, блищать проти сонця.

– Золоті в нас бджоли, – кажу дідові.

– А золоті ж, – погоджується. – Золоті...

Людмила ДОРОШ

Зелені свята

Леся завжди любила відвідувати бабусю, яка жила в селі, бо від неї вона чула та навчалася стільки всього цікавого. Не раз вона навіть дивувалася: як може бабуся так багато всього знати та пам'ятати?

У Лесиному дитсадку розпочалися канікули, тож дівчинка знову з радістю приїхала до бабусі. Вечір узяв у свої обійми затихле після натрудженого дня село, цвіркуни колисали своїм співом, а черешні ніби посміхалися дівчинці згори, а бабуся все поралася по господарству. Ось Леся побачила, як вона почала витягати плетені кошики.

– Бабусю, а то для чого? – запитала дівчинка.

– Ви, місцеві, вже не дотримуєтеся цих свят, а от в селі давні звичаї дотримуються і святкуються й дотепер. Наближаються Зелені свята, внучко, і треба підготуватися до них, як слід. Тож завтра я піду збирати різні пахучі трави.

– Ой, бабусю, а не візьмеш і мене з собою?

– Чому б ні, дитинко, якщо ти справді цього хочеш – візьму.

Цієї ночі Леся спала досить неспокійно: їй снилися луки, трави, вона уві сні все збирала і збирала трави й квіти, але їй кошик все не наповнювався і вона хвилювалася, що розчарує свою бабусю.

Коли півні заспівали свою першу пісню, Леся прокинулася.

– Внучечко, поспи, ще ж рано! – помітила її бабуся, яка завжди вставало раненько, бо, як казала вона дівчинці, на старості їй вже не спалося, тож вона поралася біля хати та господарства.

– Так треба ж іти за травами, бабусю.

Бабуся засміялася:

– Леся, ми підемо вдень, коли яскраво світитиме сонечко, і я навчу тебе розрізняти трави. Але якщо ти вже прокинулася, ходи сюди, – бабуся вийняла малесеньку пляшечку. – Це роса, Леся, зібрана мною сьогодні до сходу сонця. Я змажу нею твої оченята, щоб ти завжди мала добрий зір, так каже давній звичай.

А сонечко піднімалося все вище й вище і для Лесі нарешті настала довгождана мить: вони вирушили в луг. А там, матінко рідна, стільки різних трав, польових квітів!

– Ось дивись, внучко, ми будемо збирати цю маленьку й низеньку рослину з рожевими квіточками, це пахучий чебрець. А он там – сині васильки та полин, який, навіть якщо не має квітів, має дуже приємний запах. А ще ти можеш збирати ось ці сині волошки, безсмертник чи материнку, – і бабуся показувала Лесі всі ці рослини.

– Бабусю, а чому треба збирати ці рослини?

І бабуся почала розповідати:

– Цей звичай існує вже дуже й дуже давно, ще до початку християнства, і в народі це свято називають Зеленим або Трійцею, воно завжди припадає наприкінці весни і знаменує початок літа.

– А квіти й трави для чого, бабусю?

– Ними ми встелимо прибрану підлогу, прикрасимо ікону. Це називається квітчанням хати. В народі кажуть, що так ми вшановуємо душі померлих, які в цей день відвідують свою хату, а також оберігаємося від мавок, бо для нас, хрещених, ці трави є пахучими, а для них – смердючими, тож вони не наважуються увійти. А ще, – казала бабуся, виймаючи з кошика хліб із житнього борошна, – треба розділити на шматки цей житній хліб і покласти його для мавок на ниву – щоб жито родило.

– Ой, бабусю, та й багато ж всякого пов'язано з мавками! Чому ж вони такі лихі?

– А тому, внучко, що колись вони були дівчатами, які втопилися, і на це свято піднімаються з дна водойм і дивляться, чи шанують люди їхню пам'ять. В зелений тиждень не радять дівчатам та хлопцям ходити самим в ліс чи поле, бо русалки можуть їх залоскотати. А дівчата навіть носять при собі полин, бо русалки бояться його.

(Продовження на 11 сторінці)

Іван ЧОПЕЙ

Пахне літо чебрецями

Світла днина над полями,
пахне літо чебрецями
і виспіває в колоссі
вічну пісню стоголосу.
Кличе літо в полонини,
де світанки сині-сині,
вдень припрошує до річки
під смарагдові смерічки.
Скільки сонця, скільки світла
нам дарує щедre літо!
Прогрмить гроза над гаєм –
в небі райдуга засяє.
Й знову сонце над полями,
пахне літо чебрецями,
а лани – новим врожаєм.

Яків ЩОГОЛІВ

Літній ранок

Тепле сонце встало пишно,
Одягається розкішно
В яр і золото долина, –
Встань і ти, моя дитино!
Ранку тратити не треба;
Дочувайся: із-під неба
Пісня жайворонка ллється –
То привіт тобі несеться!
Подивися на рослинку:
Кожну квітку і травинку
Крис білая сльозинка –
Діамантова росинка.
Вітерець на тебе дише,
Джерегелями колише,
На вушко тобі шепоче,
Щоб вставало ти охоче.

Юлія ФЕРЕНЦЕВА

Літні стежки

Вранці справжню таємницю
Нам відкрила Оля:
– Всі стежки, як придивитись,
Мають власний колір!

До садка біжить зелена,
Біла – до хмаринки.
А до річки в'ється стрічка
Синьої стежинки!

До суничок шлях червоний,
Золотий – до сонечка...
Прокидайтесь швидше, соні,
Відчиніть віконечка!

Кольоровими стежками
Вирушаймо разом з нами!

Ганна ШЕВЧУК

Свято Івана Купала

На Івана, на Купала
В лузі Наточка гуляла.
Квіти Наточка зривала,
У віночок уплітала.
На голівку приміряла
І до річки поспішала.
Там дівчата танцювали,
По воді вінки пускали.
Ой зраділа наша Ната:
«Ну й Купало! Ну і свято!»
Веселилась, танцювала,
Свій віночок виглядала.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Котигарбузенка

(Графічна дитяча оповідь за ідеєю Степана Трайсти)

(Продовження з попереднього числа)

2. НАПАД КОЛОРАДСЬКИХ ЖУКІВ НА ПЛАНЕТУ БАРАБУЛІЮ

– Де ж ви, мої хоробрі
козарлюги? –

Гукнув Котигарбузенко, аж луна покотилася.

– Готуйте військо до бою
і покличте до мене
Гарбузяку!

– Та тут ми, тут, –

обізвалися в один голос Кавун Богун та Охрім Огірок.

– Я теж тут, царевичу!

– Щоб до завтра всі космічні човники та корабель «ГРБЗ» були готові до походу!

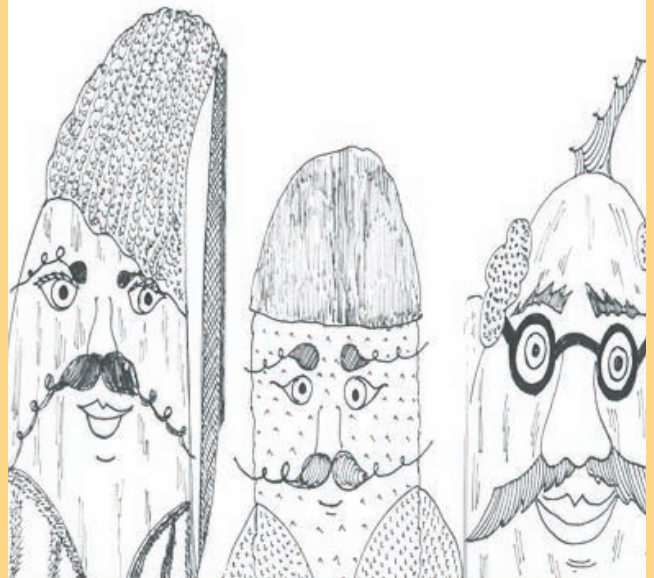

Посланники повертались з доброю вісткою до своєї Барабулі.

– Передайте королеві Мартину Барабулі, що завтра військо Гарбузії прийде йому на поміч!

Запевнив царевич Котигорошок посланників короля Барабулі.

А в цей час козак Кавун Богун, Охрім Огірок та старий дідусь, савант Кирило Гарбузяка, почали готуватись до війни.

Малюнки Степана та Михайла Трайсти

Марія ЧУБІКА

Літо

Жаркими й спекотними виявилися цього літа липневі дні. Сонечко гріє-пече, немов сипле з висоти на землю великими жменями жарини. Від нього діти й молодь ховаються у теплу, немов нагріту на вогні воду Тиси. Їхні веселі, гучні крики лунають аж до Німоцького, що в нижньому кінці села, та аж під Сиглу, що у верхньому кінці села.

Вітер-пустун десь заховався, щоб не сердити таке розжарене сонечко. Крики дітей лунали над Тисою, аж поки сонечко не подалося за горизонт, залишивши за собою золоту заграву.

Настала довгождана тиша, якій раділи старенькі. Вони вийшли на берег посидіти та погмоніти, дізнатися одні від одного різні новини.

Чутні були тільки хвилі прозорої водиці, які ритмічно билися об каміння, вкрите сіруватим мокрим намулом. В ньому залишилися відбитки босих дитячих ніг, які купалися вдень у річці чи ходили плавати. А дітей біля річки, Богу дякувати, було багато, бо у Тиси купалися наші діти та молодь, а також і з України.

Вони дуже гарно плавали й пірнали. Часто збиралися великими групами, немов спортсмени з плавання.

Коли я запитала їх, де вони вчилися плавати, то отримала від них відповідь, що в їхніх школах є басейн і там викладачі спорту вчать їх плавати, або й самі спортсмени.

Смеркало. Нарешті на березі настала абсолютна тиша. Повітря охолоджувалося. Я ще трохи посиділа, задивившись на небо, на яким з'явився красень-місяць, а потім там одна за другою почали з'являтися маленькі яскраві зірочки, які весело блимали-танцювали круг нього.

Легенький вітерець освіжив повітря. Навкруги панувала абсолютна тиша. Я подалася до хати й подякувала Всевишньому за пройдений день.

Наступного ранку, коли я вийшла надвір, сонечко протирало свої очі, ще будучи за Кимпою, й поволі підніалося все вище й вище по широкому синьому небу.

– Сьогодні знову буде спекотний день, – подумала я, бо навіть однієї хмаринки на небі не було. Вони десь заховалися.

Але через якусь добру годину на ньому появилися білі-пребілі хмарки.

– Але що це? – подумала я і прошепотіла ще раз: – Що це таке?

Бо хмарки пливли не так, як завжди. Тепер вони були, немов пошматовані на невеликі клаптики або поскублені на дергінці. А якась вправна рука порозкидала їх по всьому широкому синьому небу.

І пливли вони з досить великою швидкістю на схід, немов тікаючи від когось або доганяючи когось.

Я покликала сестру і ми обидві ще довго дивилися вслід розхристаним хмаркам, білим-білим, як вата.

Скоро до нас підійшла сусідка і дивувалася разом з нами таким рідкісним видовищем.

Із Тиси доносилися голоси дітей, які купалися. Хтось із них глипнув на небо і закричав:

– Дивіться, дивіться! Дивіться на хмари!

Опісля всі діти задивилися на високу Кимпу, яка немов поглинула ті пошматовані білі хмарки.

Сірий вечір обкутав усе навкруг, коли дитвора розійшлася по домівках. Синя нічка несла на своїх крилах голубі дитячі сни та земні радості.

Микола КОРСЮК

СУПЕРЕЧКА

Рано-вранці на зорі
Дрозд виспівував в гіллі,
Співом-співом і розспівом, –
Аж небеса – переспівом.
І не знаю, чому з лоз
Дятла розгнівав той дрозд.
«Ти не співай, – ще не час,
Бо дятлята мої сплять».
А дрозд каже: «Ти мені
Доведи, чи можеш, – ні,
Так розкішно витягати,
Весну рясну закликати.
А тоді наш Тук, наш Тук
Сказав йому зразу ж тут:
«Бачиш, настигло тепло,
Чи видовбиш ти дупло?
А ще каже: ду-ду-ду,
Буду грати, як в дуду.
Оце Тук, оце Тук,
Оце буде добрий Тук.

І жупан новий придбати.
Як спродав увесь лантух,
Роздивився надовкруг,
Виторг був – як божий дар,
Можна купити товар.
Вже коли спустився вечір,
Накинув жупан на плечі
Й через праліс та ще й ліс
Гордо жупан їжак ніс.
А потім через горбок –
Вийшов їжак у садок,
Скинув жупан – і, о жах,
Жупан геть увесь в дірках.
Засмутився їжак-пан,
Що дірявий весь жупан.
Недарма ж сказав Іван:
«Який пан – такий жупан».

МУЗИКАНТ

ЗАПОВЗЯТИЙ ЇЖАЧОК

Заповзвся їжачок
Поїхати на торжок, –
Подивитись, погуляти,
Їжачий жупан придбати.
Тож подався він на луг,
Яблук назбирав лантух,
Поклав скраю на візок, –
І підтюпцем на торжок,
Щоб усе збазарювати

В якусь пору, в якийсь час
Музикант прибивсь до нас,
Тепер наша добра хата
Всуціль сюрчанням заллята, –
Я усюди заглядаю,
Та ніде не добачаю,
Із котрої нірки
Котить співу стільки,
З котрої тріщини
Спів скрипковий лине, –
Як на нього шишну,
Він притихне трішки,
Та через мить знову
Прославляє мову
Свою цвіркунову,
То нехай сюркоче,
Коли вже так хоче,
Та нехай сюрчить,
Як йому кортить,
Тільки б наша хата
Співом пребагата.

Іван ФРАНКО

Мурко і Бурко

Був собі в одного господаря Кіт Мурко, а у другого Пес Бурко. Хоч то Пес і Кіт звичайно не люблять один другого, та Мурко з Бурком із самого малку були великі приятелі.

От одного разу, саме в жнива, коли всі з дому позабиралися в поле, бідний Мурко ходив голодний по подвір'ї і муркотів дуже жалібно. Рано господиня, вибираючися в поле, забула дати йому їсти – значить, прийдеться бідному терпіти аж до вечора. До лісу було далеко йти, у стрісі воробчиків не чути ніяких, що тут бідному Муркові на світі божім робити?

«Ей, – подумав він собі, – он там у сусіда на шпихлірі голуби водяться. Я колись лиш одним оком заглянув: у двох гніздах є молоді голуб'ята, такі ситі та гладкі, як подушечки. От би мені таке одно голуб'ятко в пригоді стало! Та ба, Бурко по подвір'ї ходить, шпихліра стереже. Хоч то ми з ним і приятелі, та я то добре знаю, що на шпихлір він мене не пустить. Нема що й говорити з ним про се. Зовсім собача вірність у нього!»

Але голод не тітка. Муркові чимраз гірше докучав порожній живіт, от він і почав міркувати, як би то здурити Бурка та спровадити його геть із подвір'я. При голоднім животі швидко думки йдуть до голови.

От за малу хвилю мій Мурко біжить до Бурка мов не знати з якою доброю новиною.

– Слухай, Бурцю, – кричить здалека. – Приношу тобі добру вістку. Ось власне тепер я сидів за селом на високій липі, – знаєш, там на роздорожжі коло хреста. Сиджу собі та чатую на воробчиків, коли бачу, а з сусіднього села біжить межею якийсь пес і несе в зубах ковбасу – та таку довжезну, що оба кінці геть поза ним землею волочаться. Приніс під липу, оглянувся довкола, чи не підглядає хто, живенько випорпав під коренем добру яму, запорпав ковбасу, ще й каменем на знак привалив та й побіг. От така-то благодать! Я ледво всидів на липі, так мені запах до носа вдарив. Та що з того, не міг я поживитися нею, бо камінь тяжкий та й глини, бестія, напорпав багато. То, може би, ти, братику...

Ще Мурко й не скінчив своє оповідання, коли Бурко зірвався на рівні ноги і, мов вихор, полетів за село під липу шукати ковбаси. Він, бідний, також не дуже до переситу наїдався, м'яса рідко й нюхав, а ковбаса хіба в сні часом йому приснилася. А тут на тобі, така ласка божа під липою закопана, ще й каменем привалена! Драпнув Бурко так, що аж закурілося за ним. А Муркові тільки того й треба було. Не тратячи ані хвили часу, він горі углом видряпався на шпихлір, вибрав собі, котре найтовстіше голуб'ятко, захопив його в зуби, загриз та й гайда з ним до своєї хати. Там він виліз на загату, положив голуб'ятко перед себе та почав хрупати, радісно муркотячи. Тим часом Бурко прибіг до липи, шукає, нюхає, порпає – нема ані каменя, ані глини, а ковбаси й духу не чути. Вертає, бідний, мов із лихого торгу додому та й біжить просто на Муркове обійстя, щоби пожалуватися приятелеві, пощо його здурив. Та, ставши за углом, він почув, як Мурко, облизуючися від крові з голуб'ятка, балакає сам до себе:

– Ото дурень той Бурко! Він десь тепер, певно вганяє попід липу, язик висолопивши, та шукає ковбаси, а не знає, що я його голуб'ятком так славно пообідав!

Дряпнула Бурка по серці така фальшивість приятеля, завзявся відплатити йому. Усміхаючись, він підійшов до загати та й мовить:

– Ей, Мурку, Мурку! Ти гадаєш, що ти мене здурив, що я повірив твоїй байці

про ту ковбасу? А я сидів за плотом і бачив, як ти з нашого шпихліра голуб'ятко взяв. Та пощо тобі від мене критися? Чому було не сказати просто? Хіба я приставлений голуб'ят пильнувати? Се не моя худоба. Я й сам був би не від того, щоб часом одне-друге схрупати. От хоч і зараз. Ану, ходи та подай ще й мені одно, а собі можеш і ще одно взяти.

Дуже втішився Мурко, чуючи таку мову, бо, звісно, злomu завсіди радісно, коли пізнає, що й другий, кого він мав за чесного, такий самий злодій, як і він. І скочив Мурко з загати, щоби привітатися з Бурком, та сей в тій хвилі хап його за карк і роздер.

(Початок на 4 сторінці)

Ще багато цікавого розповіла бабуся Лесі, а, розповідаючи, її руки продовжували збирати до кошика квіти й трави. Ледь змогли донести вони все зібране до бабусиної хати. А там все було чисте й прибране, тож їм не лишилося нічого іншого, як встелити підлогу запашним зіллям, запалити лампадку біля ікони та оздобити її польовими квітами й травами.

Закінчивши роботу, Леся з бабусею сіли на лавці перепочити. Причепурена хата дивилася на них усміхненими очима, вогник лампадки і собі підморгував весело, мовляв: так-так, тепер ви дійсно готові до цього свята!, а пахощі трав приємно лоскотали ніздрі. Вся ця атмосфера наповнила Леся дивним відчуттям і, відпочиваючи після такого повного і цікавого дня, вона відчувала себе якось піднесено, спокійно й затишно.

Незабаром почали бити церковні дзвони і потихеньку на вулицях села почали появлятися люди, які, як здалося Лесі, мали такий же піднесений настрій, як і в неї. Вони поспішали до церкви.

– Бабусю, а не слід би й нам піти до церкви? – запитала внучка бабуся.

Бабуся тепло усміхнулася їй і пригорнула до себе:

– Аякже, дитинко, – і подала їй віночок, сплетений із польових квітів. – Це для тебе, Леся, він захищатиме тебе від злої напасти

Для Лесі це був великий сюрприз, тому що вона й не помітила, коли він був сплетений, така заклопотана була збиранням трав та цікавими розповідями бабусі.

Біля церкви дівчинка побачила святково одягнених людей, дівчаток у віночках із живих польових квітів та трав, як у неї.

Бабуся пригорнула внучку до грудей і дівчинці стало так тепло й затишно на душі, як ніколи. А коли всі схилили голови в молитві, вона й собі заплющила очі і почала благати для бабусі багато здоров'я, щоб вона ще прожила багато-багато років і навчила її всьому тому, чим багатий український народ.

Прикмети липня

Бджоли сидять на стінках вуликів – на сильну жару.

Цвіте липа – ловиться сом.

Ластівки, літаючи низом, граються – на дощ та вітер.

Високо в небі в'ються ластівки – утримається ясна погода.

Ліс без вітру шумить – на дощ.

Кроти нарили високі купини – буде тепла і ясна погода.

Золотиста вечірня зоря на безхмарному небі – утримається добра погода.

Мерехтять зорі – кілька днів буде ясно і сухо.

Темнішає сонячне проміння – бути грозі.

Висока і крута веселка – на вітер, низька й положиста – на дощ.

Грім гримить довго і невиразно – на тривалу негоду, недовго, різко і лунко – буде сонячно

Якщо після короткочасного дощу з'явиться веселка, розфарбовуючи небо з півночі на південь, у червоний колір найяскравіший – на негоду.

Нічна роса не висихає – буде гроза;

Що більша роса, то жаркіший день.

Якщо по небу плинуть білі чи кругленькі хмари, то дощу не буде, а коли утворюють стовпчики, ти увечері можлива гроза.

Літній ранковий туман – на ясну погоду.

Похолодання під час дощу – ознака того, що незабаром погода поліпшиться.

Хмари потяглися по небу смугами – буде дощ.

Мурахи ховаються в гнізда – на грозу або сильний дощ.

Якщо «двері» в мурашниках відчинені по всій купині – опадів не буде.

Якщо при гарній погоді вітер різко змінив свій напрямок, то можна очікувати негоди.

Погожої днини в лісових криничках знизився рівень води – невдовзі збереться на дощ.

Дощова вода стоїть у межах – на близьке прояснення, а як швидко всмоктується в землю – на тривалий зливний дощ.

Аплікація з черепашок

Влітку багато з вас побувають на морі і, безсумнівно, привезуть додому багато гарних черепашок. Щоб вони не залишилися просто у якійсь коробці, сьогодні ми пропонуємо вам використати їх для саморобки з черепашок. Вам лише треба дати волю своїй фантазії і мати охоту трошки попрацювати. Така аплікація зможе стати не тільки прикрасою для вашого дому, а й власноруч зробленим подарунком для когось із дорогих вам людей. Тож до роботи!

Сьогодні навчимося робити з черепашок гарну пташку.

Для цього вам необхідно мати:

1. Фоторамку, черепашки;
2. Ножиці і гарячий клей, фарби та фломастери.

Як зробите саморобку:

1. Обдумайте загальний вигляд вашої роботи;
2. Назбирайте на пляжі різні черепашки;

3. Пофарбуйте їх в різні кольори, в залежності від задуманого вами виробу;

4. Розфарбуйте фон фоторамки;

5. Викладайте черепашки на фон, як на зразку;

6. Коли аплікація готова, приклейте чере-

пашки до фону;

7. Додайте необхідні деталі (лапки, очі).

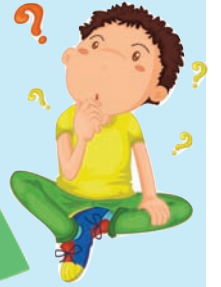
Ваша пташка готова!

Переклад з рос. Людмили Дорош

? Відгадай ?

Серед літа, мов пір'їнки,
Стиха падають сніжинки.
Під віконечком у Олі
Цвітом вкрилися ...
(!ццооц)

Липи в квіточки убрались,
Віддавати цвіт зібрались.
Покупатись кличе річка,
Тепла в ній уже водичка!

(чнәиц)

В небі ластівка летить,
З вітром листя шелестить,
Воду п'є лелека.
Сонце палить. Спека.
Дозріває жито.
Яка пора?
(оц!ц)

Блідо-голубенький
Ліхтарик маленький,
Влітку уночі
Мигає в куці.
(жөньццвс)

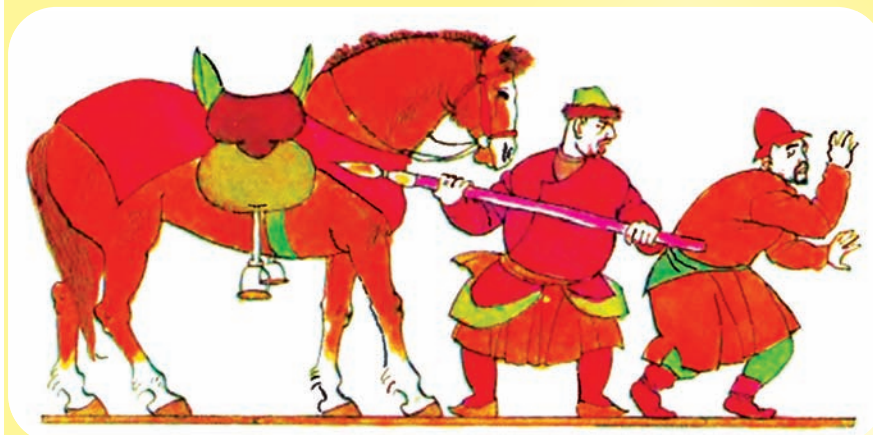

Доброзичливець та зловмисник

(киргизька казка)

Якось вирушили в дорогу Доброзичливець та Зловмисник. Довго подорожували вони, і вийшли у них припаси. От і каже Зловмисник Доброзичливцю:

– Ми з'їли всі припаси. Щоб не вмерти з голоду, заріжмо твого коня. А з'їмо це м'ясо, заріжемо й мого.

Погодився Доброзичливець. Зарізали вони його коня й рушили далі. Та через деякий час скінчилося й це м'ясо.

– Ой голодний я, друже. Вмираю з голоду! – знову каже Зловмисник. – Зроби добре діло ще раз: дай мені з'їсти твої очі. Тоді я заріжу свого коня й віддам тобі свої очі.

Погодився й на це Доброзичливець, а Зловмисник штовхнув потім його в глибокий яр і поскакав собі далі.

Поблукав Доброзичливець по яру, надивав якусь печеру й ліг у ній відпочити. А тим часом і ніч зайшла. І зібрались у яру на таємну розмову тигр, барс та вовк.

От і каже вовк:

– Недалеко звідси пасуть велику отару. Я пастухів не боюся. Та є в них страшний сірий собака. Жовч у цього собаки – ліки від усіх хвороб, вони й мертвого піднімуть.

– А у верхів'ї цього яру на одному з горбів лежить золотий зливок завбільшки з кінську голову, – каже тигр. – Той, хто на нього гляне, стане хоробрим і дужим.

– Що ж, і я розкажу таємницю, коли ви розказали свої, – каже барс. – По дну цього яру тече струмок. Сліпий, що вмиється його водою, одразу ж

прозріє. Може, й ця таємниця вам колись знадобиться.

Поговорили звірі собі та й розійшлися. Доброзичливець, що був недалеко і чув усю їхню розмову, одразу ж вирушив шукати той струмок. Знайшовши, вмився його водою і одразу ж прозрів. Зрадів Доброзичливець і пішов по золото.

Зливок, завбільшки з кінську голову, відніс пастухам і купив у них сірого собаку. Так він здобув собаку жовч, висушив її, сховав ті ліки од усіх хвороб у шкіряну торбинку й вирушив собі далі.

Йшов та йшов Доброзичливець, коли бачить велике місто. В цьому місті довго хворіла ханова дочка. Хан оголосив: «Тому, хто врятує мою дочку, віддам її за дружину». Прийшов Доброзичливець до ханського палацу, розтер у піалі собачу жовч і подав її хановій

дочці. Випила дівчина дивні ліки й одразу ж одужала.

Доброзичливець оженився на ній і отримав від хана частину ханства.

Якось зустрів Доброзичливця Зловмисник та й питає його:

– Як тобі пощастило розбагатіти?

Доброзичливець усміхнувся:

– Завдяки тобі, друже. Якби не ти, не мати б мені багатства. Але зробити це не просто. Ти сховайся в печеру в тому ж яру, де колись ховався я.

Зрадів Зловмисник. Знайшов він печеру в тому ж яру й заховався там.

Уночі знов зібрались на таємну розмову в яру тигр, барс та вовк.

– Немає вже біля отари злющого сірого собаки, – радісно каже вовк.

– А у мене не стало золота. Хто його взяв – не знаю, – журиться тигр.

– Тут щось не так, – озвався й барс. – Не інакше – хтось підслухав нас. Може, й сьогодні підслуховує. Анумо огляньмо все навкруги.

Глянули звірі, аж у печері сидить чоловік. Схопили вони Зловмисника... А Доброзичливець живе ще й донині...

Цвінь-цвірінь!

Вірші Л.Ямкового

Музика О.Злотника

Allegretto
Canto

Ще ко - ли ми бу - ли, як го - роб - чи - ки, ма - лень-кі, тан-цю
ва - ти і спі - ва - ти нас нав - чи - ла на - ша нень-ка.

Приспів.

Цвінь - цві - ринь! Цвінь - цві - ринь! Ми дзві - ноч - ки – дзінь - дзінь-дзінь!!!
Цвінь - цві - ринь! Цвінь - цві - ринь! Ми дзві - ноч - ки – дзінь - дзінь-дзінь!!!

Ще коли ми були,
Як горобчики, маленькі,
Танцювати і співати
Нас навчила наша ненька.

Приспів:

Цвінь-цвірінь!
Ми дзвіночки – дзінь-дзінь-дзінь!!!
Цвінь-цвірінь! Цвінь-цвірінь!
Ми дзвіночки – дзінь-дзінь-дзінь!!!

Двічі

Ми взяли – піросли.
Ми вже майже всі дорослі.
Та стрибаєм, як колись,
Ну і вас до кола просим.

Приспів.

Гей бабусі і діди!
Сильні тата, ніжні неньки.
Всі пристрибуйте сюди,
Наче ви усі маленькі.

Приспів.

Іван ФРАНКО
(1856-1916)

«Чим пісня жива»

Замовкла пісня. Чи ж то їй, свободній...

Замовкла пісня. Чи ж то їй, свободній,
Золотокрилій пташці, тут витати,
В тій западні понурій, непривітній,
Де чоловік потоптаний, проклятий?

Чи ж їй огидний образ той писати,
Як страж востромляє свої лапи мідні
В мою кишеню, чоботи, в послідній
Рубець одежі і послідні шмати?

Тютюн, огонь, папір і олівець, –
Ось чого власть шукає так пильнейко,
Що влізла б аж в нутро тобі, здається.

І мовкне пісня. Так і соловейко
Втікає від гнізда, писклят, яєць,
Коли людська рука їх доторкнеться.

Даремно, пісне!

Даремно, пісне! Щез твій чар –
Втишати серця біль!
Не вирне сонце вже з-за хмар!
Пропала ярь! Пропала ярь!
На душу впала цвіль.

Даремно, пісне! Тихо будь!
Не сип ще мук до мук!
Без тебе туга тисне грудь, –
Та ти в ту ж путь, та ти в ту ж путь
Несеш жалібний згук.
Даремний спів! В акордах слів

Не виллю своїх скрут.
Як мовчки я терпів, болів,
Так мовчки впаду без жалів
В нирвани темний кут.

Чим пісня жива?

Кожда пісня моя –
Віку мого день,
Протерпів її я,
Не зложив лишень.

Кожда стрічка її –
Мізку мого часть,
Думи – нерви мої,
Звуки – серця страсть.

Що вам душу стрясе –
То мій власний жаль,
Що горить в ній – то се
Моїх сліз хрусталь.

Бо нап'ятий мій дух,
Наче струна-прім:
Кождий вдар, кождий рух
Будить тони в нім.

І дарма, що пливе
В них добро і зло,
В пісні те лиш живе,
Що життя дало.

Єднаймося, братаймося
В товариство чесне,
Хай братерством, щирими трудами
Вкраїна воскресне!

Купайло

Час і місце проведення: на березі річки, бажано ввечері.

Матеріали: гільце з верби Купайло, солом'яна лялька – Марена, прикраси на гільці: стрічки, квітки, намисто, віночки., кропива, канупер, м'ята, любисток, жито, папороть, призи, парик для гри «Відьма», глечик, свічки.

Підготовча робота: протягом навчального року вивчити з дітьми лікарські рослини свого краю; символи купальських свят, розучити прислів'я та прикмети, про Івана Купала; вірші, ігри, хороводи.

Ведуча: Діточки, сьогодні прийшло до нас давнє, чарівне, повне магічного значення свято Івана Купала. Подивіться навкруги: яка красива природа! В день Купайла люди збираються біля річки, навколо вогнища, коли зійде на небі перша зірочка, і веселяться, щоб прогнати все зле, набратися сил перед жнивими, бо вважалось, що вода і вогонь очищають, оздоровлюють людину. Також цілющих властивостей набирають у цю ніч усі лікарські рослини, розцвітає таємнича квітка папороті. А хто знає, що говориться про день Івана Купала за народним календарем? Хто назве найбільше ознак – отримає призи: колоски жита, пшениці, ячменю, проса, вівса або вироби з природного матеріалу.

Діти називають.

Хлопці: приносять джерельної води у глиняному посуді, або сік березовий, шипшини, пригортаючи всіх зустрічних, вітають: «Будьте здорові з Купайлом!»

Дівчинка:
*Ой зійди, дощик дрібнесенький,
Помий травицю-муравицю,
Ой вийди, Грицю, на вулицю
Та принеси нам Купайлицю,
Бо наші хлопці – недбайлиці,
Не вирубали Купайлиці.*

Дівчатка: Ставлять у пісок Купайло – символ родючості, прикрашають дякуючи природі.
– Наше Купало з верби з верби,
– Котре краще, прийди, прийди, (2)
– Котре гірше, не йди, не йди.

Хлопці (співають):
*Купайло, Купайло, де ти ночувало?
Купайло, Купайло, де ти зимувало?*

Дівчата (відповідають):
*Зимувало в лісі,
Ночувало в стрісі,
Зимувало в пір'ячку,
Літувало в зіллячку.*

Хлопчики: допомагають дівчаткам підперезатися перевеслами лікарських трав, або покласти на голову віночок, кидають лугові квіти на стежку, якою дівчата ідуть до таночка між інших, що стоять у колі.

Український ліричний танок.

Ведуча:
*У вишневому садочку
Скопала я грядочку.
Та посію квіточок
На Купала на віночок.*

Хлопці:
*Ой Купала, на Купала,
Вийшла Маруся, як пава.*

Дівчата ведуть хоровод “Заплету віночок”.

Хлопці викрадають Купало.

Дівчата доганяють: Тут вам не бувати, нашого Купала не брати.

Хлопці, щоб був дощ, топлять Купало, бризкають водою на дівчат: на щастя, на долю, на гарну вроду.

Ведуча:
*Водице-студенице, ти обмиваєш каміння,
Хай у наших дітей здоров'я буде як кремення.*
Стрибають босоніж через кропиву.

Ведуча: Нумо в коло всі ставайте, хоровод розпочинайте.

Хоровод «Марена».

Дівчата виконують танок «Русалок»

Дівчата: (вішають на вербах свої віночки).

Хлопці: знаходять, якої дівчинки віночок, і віддають, щоб вони їх зберігали як цілющий засіб від хвороб.

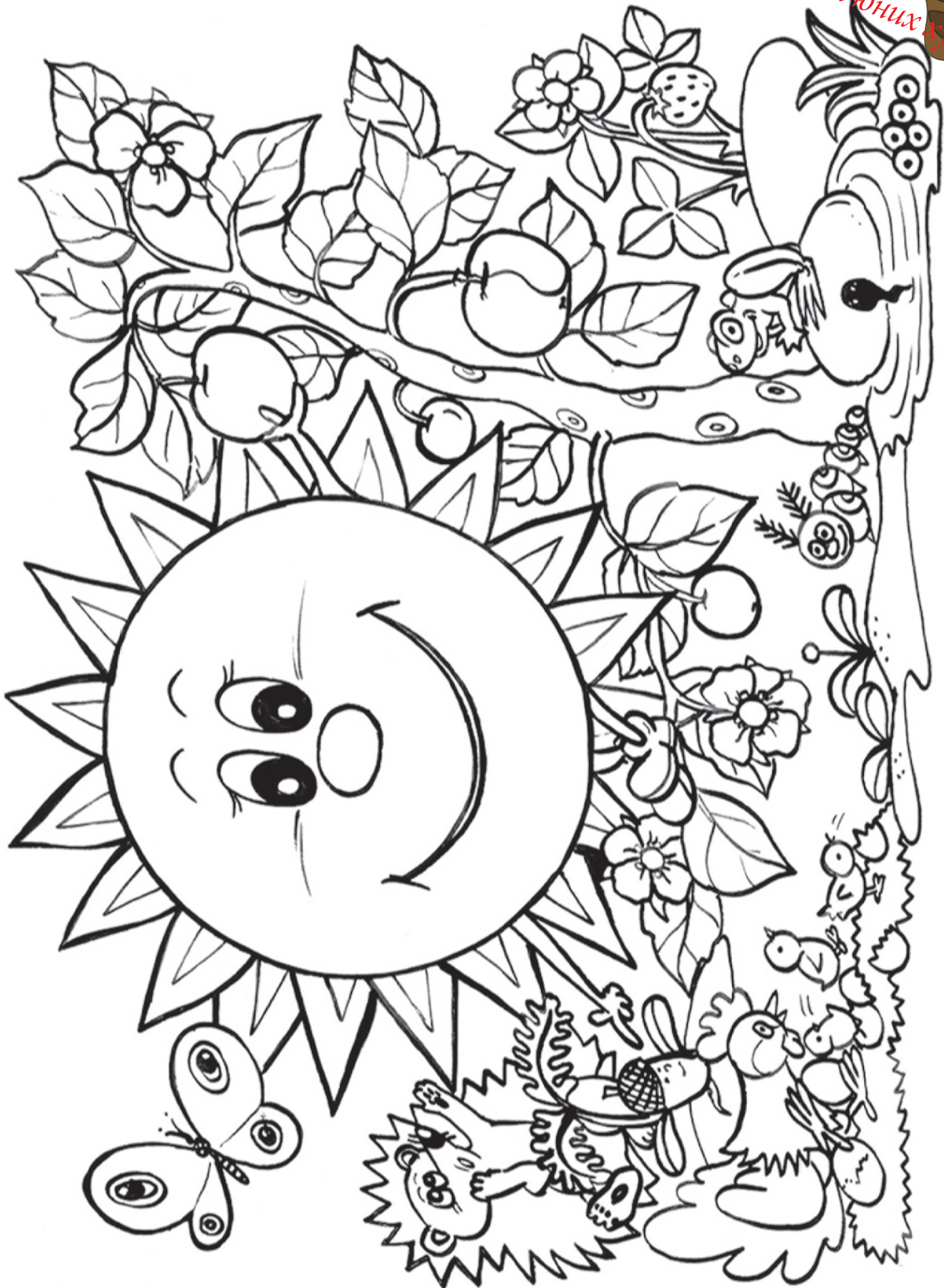
Гра «Відьма»: Догнати «Відьму», що вирвалася з кола:
«Ходить «Відьма» по бору, та рве траву лободу,
В оберемки кладе, не чіпай же ти мене».

Спляють Марену: щоб торік стало краще, ніж був цей рік.

Підготувала Л. Дорош

Для юних
художників

Князь Володимир Великий та його військова діяльність (Сторінка народознавства)

Великий київський князь Володимир Святославович (відомий також як Володимир Великий, Володимир Святий) з варязької династії Рюриковичів – важливий руський державний, політичний і військовий діяч, один із основоположників давньоруської державності.

Князування Володимира Великого (980-1015) – це період великих здобутків і триумфів. Володимир не тільки об'єднав під своєю владою всі землі свого батька Святослава, але і значно їх поширив. Держава Володимира простягалася від Фінської затоки до Азовського моря, від гирла Ками до Карпат. Такої великої держави не було в Європі тих часів. Правити з Києва цією величезною Імперією було важко і вимагало великого хисту, залізної волі та організаційних здібностей. Володимир правив своєю імперією понад 35 років уміло й успішно.

Могутній князь провів низку успішних походів, з успіхом розбивши всі сили, що ставали на його шляху. Володимир Володимир знав, що наперед усе мусить подбати про оборону своїх кордонів від нападів кочівників. Він першим серед київських князів розпочав будівництво системи укріплень на південних притоках Дніпра. Підступи до Києва прикривали потужні земляні укріплення з дерев'яними конструкціями, так звані Зміїові вали. Для ще більш ефективного захисту земель з часом князь відмовився від послуг найманого варязького (вікінги) війська. Замість нього сформував і розширив власне воїнство. Володимир особисто дбав про його розвиток та добробут. Князь київський активно роздавав «мужам лучшим» земельні володіння в прикордонних районах Русі, зобов'язуючи їх до військової служби. Це дало змогу надійно укріпити південні рубежі від нападів кочівників; сформувати боєздатне, віддане князю військо; створити нову (молодшу) знать-дружину, яка стала протиположною місцевому боярству.

Літопис передає характерний епізод. Одного разу дружина почала нарікати на князя: «ихо нашим головам – мусимо їсти дерев'яними ложками, не срібними». Тоді князь наказав викувати для дружини срібні ложки і при тому сказав: «Сріблом і золотом не здобуду дружини, але дружиною здобуду срібло і злото!».

Одночасно з військовими походами з метою об'єднання держави Володимиру доводилося постійно вести безперервну боротьбу з печенігами, які вже понад півстоліття жили в українських степах і часто підходили навіть до Києва. Як писав літописець Нестор, війна з ними ніколи не припинялася, але і принесла київському князю військову славу.

Про боротьбу з печенігами у 992 р. літописи подають такий переказ: печеніги напали на лівобережну Україну. Князь вийшов проти них і став на річці Трубежі. Печеніги пристали на другому боці; ні одне, ні друге військо не мало охоти починати бою. Тоді печенізький хан під'їхав до ріки і подав думку, щоби боротьбу рішили два найсильніші вояки. Володимир погодився на це і звелів шукати у своїм війську найсильнішого чоловіка. На другий день печеніги привели свого борця; він був велетенського зросту і «дуже страшний».

А у Володимировому таборі не могли знайти нікого, що міг би стати проти нього. Аж якийсь старий вояк прийшов до князя і сказав, що має дома найменшого сина такого сильного, що шкіру рве руками. Привели того хлопця. А він каже: «Не знаю, чи переможу, випробуйте мене». Пустили на нього великого і сильного бика, що його перше розлютили вогнем. Хлопець ухопив бика рукою за бік і видер йому шкіру з мясом, як далеко рукою досягнув. Володимир сказав: «Можеш боротися». Як печеніжин побачив хлопця, розсміявся, бо хлопець був малого росту. Розмірили місце між обома військами і борці пішли на себе. Хопилися руками і сильно трималися. Але хлопець притиснув печеніжинові руку й кинув ним до землі. Печеніги крикнули з переляку і почали втікати. Володимир наступні три роки з ними не воював.

Часи Володимира стали початком нового етапу в історії Київської Русі, етапу піднесення та розквіту. Сівши на великокняжий стіл, новий правитель виявив себе як великий полководець, авторитетний політик, далекоглядний реформатор, тонкий дипломат. Його особистість і справи – це справді славна, «золота» сторінка української історії.

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

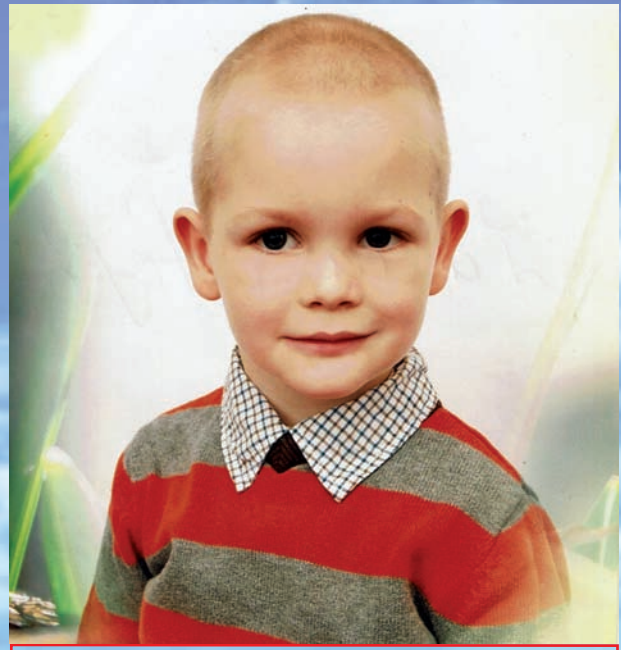
Дорогі діти!

Ось уже й липень проминув, жаркий, спекотний і такий примхливий, загадковий. І вже серпень на порозі. Пройшла косовиця, скінчилися жнива. А цьогорічний серпень для нас, українців, особливо важливий. Цього року все українське людство відзначатиме ювілейну дату народження великого і славного Івана Франка, чию творчість ви будете вивчати у школі. «Дзвоник» ознайомив вас із деякими його прекрасними віршами й далі знайомитиме. Читайте, вдумуйтесь в його рядки. І збагатитесь душевно.

Щастя вам!

**Михайло Віталій Бойчук,
2 роки й 3 місяці, с. Луг над Тисою**

**Степан Туля, 6 років,
с. Луг над Тисою**

**Алекс Туля, 9 років,
с. Луг над Тисою**

**Давід Добокан, 10 років,
с. Луг над Тисою**